

Pyhäjärven kaupunki
Ollintie 26
86800 PYHÄSALMI

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Asia: Valitus Laulurämeen tuulivoima-alueen osayleiskaavasta
Päätös: Pyhäjärven kaupunginvaltuusto 26.3.2026 § 17

Viite: Asia dnro 760/03.04.04.16/2026

Kaupungin vaatimus ja asian tausta

Pyhäjärven kaupunki vaatii, että valitus hylätään perusteettomana.

Pyhäjärven kaupunginvaltuusto hyväksyi Laulurämeen tuulivoima-alueen osayleiskaavan 26.3.2026 § 17. Kaava on laadittu alueidenkäyttölain tarkoittamaksi tuulivoimarakentamista suoraan ohjaavaksi yleiskaavaksi. Kaavaprosessiin ovat kuuluneet vireilletulo-, luonnos- ja ehdotusvaiheen kuulemiset sekä kaavan vaikutuksia koskevien selvitysten laatiminen ja päivittäminen.

Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin riittävyys

Valittajat katsovat, ettei hankkeen vaikutuksia heidän omistamiinsa kiinteistöihin ja vapaa-ajanasuntoihin, Hirvimäki–Kumpumäki–Niinimäki-alueen mäenlakiasutukseen, maisemaan, kyläkuvaan ja liikenneyhteyksiin ole selvitetty riittävästi. Lisäksi valittajat katsovat, ettei Pyhäjärven ja Kiuruveden Laulurämeen hankkeiden, muiden tuulivoimahankkeiden ja sähkönsiirtohankkeiden yhteisvaikutuksia ole asianmukaisesti arvioitu. Väitteet ovat perusteettomia.

Alueidenkäyttölain 9 § edellyttää, että kaava perustuu sen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun sekä kaavan tehtävän ja tarkoituksen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Säännös ei edellytä kaikkien mahdollisten vaikutusten arvioimista kiinteistö- tai pihapiirikohtaisesti eikä tietyn yksittäisen selvitys- tai havainnollistamismenetelmän käyttämistä. Ratkaisevaa on, voidaanko laadittujen selvitysten perusteella arvioida kaavan merkittävät vaikutukset ja kaavalle asetettujen sisältövaatimusten täyttyminen.

Laulurämeen tuulivoimaosayleiskaavan vaikutusten arviointi perustuu kaavoituksen yhteydessä laadittuihin ja kaavaehdotusvaiheessa päivitettyihin selvityksiin. Kaava-selostuksessa on arvioitu vaikutuksia muun muassa ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, liikenteeseen ja infrastruktuuriin, maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, luonnonympäristöön ja lajistoon sekä maa- ja metsätalouteen. Lisäksi on tarkasteltu hankkeen yhteisvaikutuksia muiden tuulivoima- ja sähkönsiirtohankkeiden kanssa. Maisema-, melu- ja välkeselvitykset on päivitetty kaavaehdotuksen mukaisen voimalapaikkojen perusteella.

Laulurämeen tuulivoimaosayleiskaavassa on arvioitu laadittujen selvitysten perusteella kaavan vaikutukset riittävästi ja kaavan sisältövaatimukset täyttyvät.

Kaavaprosessin aikainen tiedottaminen ja kuuleminen

Kaavan tiedottaminen ja kuuleminen on toteutettu sekä AKL:n, että Kuntalain mukaisesti, kun kaava on ollut asianmukaisesti nähtävillä sekä vastineiden antaminen on mahdollistettu. Kaikki osalliset ja kaavan vaikutusalueella asuvat ovat voineet esittää mielipiteensä ja muistutuksensa.

Lisäksi kaavahankkeesta järjestettiin kolme yleisötilaisuutta, joihin on voinut osallistua myös etäyhteydellä.

- Vireilletulon vaiheessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 15.1.-14.2.2025 ja yleisötilaisuus on pidetty 6.2.2025.
- Valmisteluvaiheessa kaavaluonnosaineisto on ollut nähtävillä 30.4.-30.5.2025 ja yleisötilaisuus on pidetty 22.5.2025.
- Ehdotusvaiheen kaava-aineisto on ollut nähtävillä 12.1.-12.2.2026 ja yleisötilaisuus on pidetty 29.1.2026.

Kaavan luonnosvaiheen kuulemisessa jätettyihin mielipiteisiin on laadittu vastineet, jotka ovat hyväksytyt kaavan liitteenä. Kaikki mielipiteet ja lausunnot on huomioitu kaavaehdotuksen valmistelussa. Huomiointi ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikkia mielipiteensä jättäneiden toiveita olisi voitu, tai olisi ollut tarkoituksenmukaista, huomioida kaavaehdotuksessa sellaisenaan. Kaavoitus on osa alueiden käytön suunnittelujärjestelmää, jota säännellään pääasiallisesti alueidenkäyttölaissa. Alueidenkäytön suunnittelun tavoitteisiin kuuluvat muun muassa turvallinen ja terveellinen ympäristö, luonnonarvojen vaaliminen, taloudellisuus sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksistä huolehtiminen. Kaavaratkaisussa tulee lähtökohtaisesti huomioitavaksi erilaisten intressien yhteensovittamisen tarve.

Maakuntakaavaan ja hankkeiden yhteensovittamiseen esitetyt väitteet

Maakuntakaavaratkaisua koskeva vireillä oleva muutoksenhaku ei estä kunnallisen osayleiskaavan hyväksymistä. Pyhäjärven ja Kiuruveden hankkeet kaavoitetaan toimivaltaisten kuntien omissa menettelyissä, mutta niiden muodostama kokonaisuus on otettu huomioon arvioimalla hankkeiden yhteisvaikutukset muun muassa maisemaan, meluun, välkkeeseen ja sähkönsiirtoon.

Hankkeiden sijoittuminen eri kuntiin ja maakuntiin tai kaavoituksen eteneminen eri aikatauluissa ei siten osoita kaavamenettelyä tai vaikutusten arviointia puutteelliseksi. Myöskään kaavaprosessien seuraamisen koettu vaativuus ei merkitse, että osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia olisi lainvastaisesti rajoitettu.

Hirvimäki–Kumpumäki–Niinimäki-alueen maisemavaikutukset

Valittajien väite alueen erityispiirteiden ja maisemavaikutusten arvioimatta jättämisestä ei pidä paikkaansa. Kaavaehdotusvaiheessa päivitystyössä maisemaselvityksessä on tarkasteltu nimenomaisesti Hirvimäki–Kumpumäki–Niinimäki-alueen mäenlakiasutusta ja tunnistettu sille kohdistuvat negatiiviset maisemalliset yhteisvaikutukset.

Vaikutukset on siten selvitetty ja niiden kielteisyys tunnistettu. Se ei kuitenkaan sellaisenaan tarkoita, ettei aluetta voitaisi osoittaa tuulivoimarakentamiseen, vaan hyväksyttävyyys on arvioitu kaavan sisältövaatimusten kokonaisuuden perusteella. Kokonaisuutena vaikutukset maisemaan ovat vähentyneet hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä sekä lähivaikutusalueella. Erot johtuvat uusien voimalasijaintien lisäksi Ympäristöministeriön päivitetystä ohjeesta tuulivoiman maisemavaikutusten arvioinnista. Uloimmalla vaikutusalueella sekä kaukovaikutusalueella hankkeen maisemavaikutukset ovat pysyneet pitkälti YVA-vaihetta vastaavina. Merkittävä ero on niin ikään, että Kuusenmäen maakunnallisesti arvokas maisema-alue on Ympäristöministeriön päivitetyn ohjeen mukaisesti herkkyydeltään enää kohtalainen, joten alueelle kohdistuvat maisemavaikutukset ovat kaavaehdotusvaiheessa vain kohtalaiset.

Havainnekuvat ja pihapiirikohtainen tarkastelu

Luonnosvaiheen vastineessa ei luvattu pihapiirikohtaisia havainnekuvia, vaan vaikutusten tarkastelua Hirvimäki–Kumpumäki–Niinimäki-alueella. Tämä tehtiin päivittämällä maisemaselvitys ja arvioimalla alueen vaikutukset erikseen.

Osayleiskaavassa tarkastellaan laajempaa maisemakuvaa, kyläasutusta ja herkkiä alueita, ei jokaista yksittäistä pihapiiriä. Se, ettei kaikista pihapiireistä laadittu erillisiä kuvasovitteita, ei tee vaikutusarvioinnista riittämätöntä.

Tuulivoima- ja sähkönsiirtohankkeiden yhteisvaikutukset

Pyhäjärven ja Kiuruveden Laulurämeen hankkeiden sekä muiden lähialueen tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden yhteisvaikutuksia on arvioitu kaavaselvityksessä ja sen taustaselvityksissä. Tarkastelu kattaa vaikutukset maisemaan, meluun, välkkeeseen, maankäyttöön sekä maa- ja metsätalouteen. Hirvimäki–Kumpumäki–Niinimäki-alueelle kohdistuvat maisemalliset yhteisvaikutukset on tunnistettu suuriksi kielteisiksi.

Kiuruveden puoleisen Laulurämeen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaratkaisun kaava-aineistossa on tarkasteltu yhteisvaikutuksia Laulurämeen tuulivoimahankkeen Pyhäjärven kunnan puoleisen suunnittelualueen toteuttamisen vaikutuksista. Pyhäjärven Laulurämeen tuulivoimaosayleiskaavoituksen yhteydessä on puolestaan tarkasteltu vastaavasti Pyhäjärven Laulurämeen kaavaratkaisun yhteisvaikutuksia Kiuruveden puoleisen hankealueen kanssa. Kaavoituksen yhteydessä on arvioitu yhteisvaikutukset mm. maisemaan. Samoin melu- ja välkemallinuksissa on tarkasteltu yhteisvaikutuksia Pyhäjärven Laulurämeen tuulivoimaloiden ja Kiuruveden Laulurämeen tuulivoimaloiden kanssa.

Arviointi on tehty kaavan laatimishetkellä riittävän täsmällisesti tiedossa olleiden hankkeiden perusteella.

Melu- ja välkevaikutukset

Hirvimäki–Kumpumäki–Niinimäki-alueen asutukseen ja vapaa-ajanasuntoihin kohdistuvia vaikutuksia ei ole arvioitu pelkästään yleisellä maisematarkastelulla.

Kaavaehdotuksen mukaisista voimalapaikoista on laadittu päivitetty melu- ja välke-mallinnukset.

Meluselvityksen mukaan alueen asuin- ja lomarakennuksiin ei kohdistu sovellettavat ohjearovot ylittäviä meluvaikutuksia. Välkeselvityksen mukaan rakennuksiin ei kohdistu käytettyjä välkkeen suositusarvoja ylittäviä vaikutuksia.

Hirvimäentiehen ja turvallisuuden esitetyt väitteet

Jäänheittoriski on tunnistettu ja käsitelty kaavaselostuksessa. Tuulivoima-aluetta ei ole esitetty täysin riskittömänä, vaan riskin hallintakeinoina on tuotu esiin muun muassa jäätämisen seuranta, jäänestojärjestelmät ja varoitusjärjestelyt. Kaavaratkaisua on lisäksi muutettu siten, että voimaloiden rakenteet ja siipien pyörimisalue jäävät Hirvimäentien ulkopuolelle ja etäisyyttä tiehen on kasvatettu.

Kaavakartalla esitetty tiestö on ohjeellinen, ja lopullinen tieratkaisu tarkentuu toteutussuunnittelussa. Hanketoimijan kaavan hyväksymisen jälkeen tiekunnalle esittämät vaihtoehdot ovat osa tätä tarkempaa suunnittelua eivätkä osoita, että kaupunginvaltuutettuja olisi johdettu harhaan tai että kaavan turvallisuusvaikutukset olisi arvioitu puutteellisesti.

Väite koskien kohtuutonta haittaa

Pyhäjärven kaupunki katsoo, että Laulurämeen tuulivoimapuiston osayleiskaava täyttää kaikilta osin AKL 39 ja 77 b §:ssä säädetyt sisältövaatimukset. Osayleiskaava perustuu kaavoitusprosessissa tehtyihin maisemaa, rakennettua ympäristöä, luonnonarvoja, muinaismuistoja, virkistystarpeita, asuin- ja elinympäristöjen laatu- ja ympäristöhaittoja (kuten melu ja varjostus) koskeviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin.

Alueelle sijoittuvat tuulivoimalat eivät rajoita merkittävästi alueella liikkumista, eivätkä heikennä alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Alueilla nykyisin harjoitettava maankäyttö voi jatkua ennallaan. Kaavaan on merkitty tuulivoimaloiden sekä energiahuollon alueet. Kaavassa on huomioitu teknisen huollon sekä sähkön siirron järjestäminen, kuten huoltoteiden, kaapelointien ja sähköverkkoon liittymisen järjestämismahdollisuudet.

Laulurämeen tuulivoimapuiston osayleiskaavassa on otettu huomioon tuulivoimarakentamista koskevat erityiset sisältövaatimukset. Osayleiskaavan sisältö, esitystapa ja mittakaava on tehty huomioiden sen ohjausvaikutukset. Osayleiskaavakarttaan on rajattu voimaloiden sekä energiahuollon alueet, jotka ohjaavat suoraan rakentamislupamenettelyä.

Laulurämeen tuulivoimaosayleiskaava ei aiheuta maanomistajille tai muille oikeudenhaltijoille kohtuutonta haittaa. Osallistuminen ja vuorovaikutus osayleiskaavan valmisteluun ovat täyttäneet lainsäädännön asettamat vaatimukset.

Maisemavaikutusten kielteisyys ei yksin merkitse kohtuutonta haittaa, kun melun ja välikkeen ohje- ja suositusarvot eivät ylitä, alueen nykyinen maankäyttö voi jatkua ja liikenne yhteydet voidaan säilyttää. Valittajat eivät ole esittäneet selvitystä kiinteistöjen arvon olennaisesta alenemisesta tai muusta sellaisesta vaikutuksesta, joka osoittaisi kaavan aiheuttavan kohtuutonta haittaa.

Laadittujen selvitysten perusteella kaava ei aiheuta maanomistajille tai muille oikeudenhaltijoille alueidenkäyttölain 39 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa.

Väitteet menettelytapavirheistä

Kaava-aineisto, kuuleminen ja mielipiteiden huomioon ottaminen

Kaava-aineisto on ollut nähtävillä vireilletulo-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa, ja hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuudet kaikissa vaiheissa. Luonnosvaiheen mielipiteet on käsitelty, niihin on laadittu vastineet ja ne on otettu huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa. Mielipiteen huomioon ottaminen ei kuitenkaan tarkoita kaikkien siinä esitettyjen vaatimusten hyväksymistä.

Väitteet puutteellisesta kaava-aineistosta ja kuulemisen laiminlyönnistä ovat perusteettomia.

Muistutuksen saapuminen ja käsittely

Valittajien määräajassa toimittama muistutus jäi kaupungin sähköpostijärjestelmän roskapostisuodattimeen eikä sitä tämän vuoksi ollut ehditty valmistelemaan alkupe räiseen kaupunginhallituksen esityslistaan. Tekninen syy on selvitetty kaupungin ICT-palveluntuottajan toimesta.

Muistutus otettiin kuitenkin kaupunginhallituksen käsittelyyn valmistelun kautta, siihen laadittiin vastine ja sen sisältö arvioitiin ennen kaupunginhallituksen käsittelyä. Kaupunginhallituksen kokouksessa kyseinen muistutus ja sen sisältö sekä siihen laaditut vastineet käsiteltiin yksityiskohtaisesti, koska haluttiin varmistaa myös päättäjien riittävä perehtyminen muistutuksen sisältöön ja siihen valmisteltuihin vastineisiin.

Muistutuksen käsittely hoidettiin viivytyksettä ja käsittelyaika oli viranhaltijavalmistelijoiden mukaan riittävä muistutuksessa esitettyihin asiakointiin vastaamisen kannalta. Muistutus käsiteltiin kaupunginhallituksessa riittävällä tarkkuudella. Virheellinen merkintä ("ei saapuneita muistutuksia") ei siten johtanut muistutuksen jäämiseen käsittelemättä eikä vaikuttanut kaupunginvaltuuston päätöksenteon perusteena olleen aineiston riittävyteen. Asiassa ei ole tapahtunut menettelyvirhettä.

Oikaisuvaatimus kaupunginhallituksen päätöksestä

Kaupunginhallituksen päätös esittää osayleiskaavan hyväksymistä kaupunginvaltuustolle koski asian valmistelua. Valmistelua koskevasta päätöksestä ei kuntalain mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta. Oikaisuvaatimukseksi nimetyn kirjelmän lähettäji lle on vastattu asiasta sähköpostilla 25.3.2026 ja heille on kerrottu, että valtuuston kaavaa koskevasta päätöksestä voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Esteellisten valtuutettujen menettely

Esteelliset valtuutetut poistuivat valtuutettujen paikoilta eivätkä osallistuneet asian käsittelyyn tai päätöksentekoon. Valtuuston kokous on julkinen, ja esteellinen valtuutettu voi seurata asian käsittelyä yleisölle varatulta paikalta. Pelkkä kokouksen seuraaminen yleisön joukossa ei osoita esteellisen henkilön osallistuneen asian käsittelyyn eikä tee pöytäkirjamerkinnästä virheellistä.

Edellä esitetyillä perusteilla Pyhäjärven kaupunki katsoo, ettei kaupunginvaltuuston päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä eikä päätös ole muutoinkaan lainvastainen. Valitus tulee hylätä perusteettomana.

AKL 188 a §:n mukaan lain 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa osayleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin alueidenkäyttölain mukaisia kaava-asioita ja lupa-asioita koskeviin valituksiin. Pyhäjärven kaupunki pyytää mainitun lainkohdan nojalla asian kiireellistä käsittelyä Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa.

Pyhäjärvi 9.6.2026

Pyhäjärven kaupunginhallitus

Henrik Kiviniemi
kaupunginjohtaja

Sami Laukkanen
tekninen johtaja